

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Institutiones Canonicae Sive Ius Ecclesiasticum

Wiestner, Jacob

Monachii, 1706

XII. De Foro Competente ratione Prorogationis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62656](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62656)

tineat Universitas Ecclesiastica: vel, si ista Secularis sit, aliquod ejus Collegium ex Professoribus clericis, majorem saltem partem, conset, ea neque in *Autb. cit.* neque in communi scripto, sed speciali tantum Jure fundatur; ac proinde necessarium est; ut vel Privilegiò Apostolicò, vel concessione Episcopi in limine fundationis, aut post hanc, Capituli consensu accedente, vel Consuetudine, seu potiùs Præscriptione Canonica, vel alicujus Transactionis seu amicabile compositionis viâ, vel sententiâ judicis, quæ in rem judicatam transit, aut arbitratorum pronuntiatione sit obtenta; quia his tantum modis, sicut Ecclesiâ, sic etiam Clerici & cæteræ personæ Ecclesiasticæ Episcopi loci Ordinarij jurisdictioni subtrahuntur, & alteri jurisdictioni subijciuntur, ut *Lib. 5. Tit. 33. à n. 68.* ostendatur.

ARTICULUS XII.

De Foro Competente
ratione Prorogationis.

SUMMARIUM.

203. Reus forum sortitur ratione Prorogationis:
 204. Quæ variis modis fit,
 205. Et varias exigit conditiones.
 206. Locum etiam habet hodie:
 207. Non tamen in Feudalibus,
 208. Principi reservatis, ab eoque avocatis,
 209. Vel Appellationis causis.
 210. Neque in Criminalibus in præjudicium judicis Ordinarij:
 211. Aut in spiritualibus,
 212. Etiam non Sacramentalibus causis.
 213. Clericus cum consensu Episcopi non prorogat Jurisdictionem Secularem.

214. Differentia inter Prorogationem & delegationem:

215. Idem sine consensu proprij expresso se non subijcit Episcopo alieno:

216. Et si id queat tacite.

217. Exempli, et si nequeant contentiosæ:

218. Voluntaria tamen Ordinarij jurisdictioni de subijcere possunt.

Duodecimò, Forum reus sortitur ratione Prorogationis: quæ voluntariè consentit in judicem non suum, sive se subijcit jurisdictioni ejus, cui aliàs vel omninò, vel in causa, in qua ejus jurisdictionem in se extendit, non est subjectus, *l. 1. §. 1. Consensisse 2. pr. ff. de Judiciis*: quod quatuor ferè modis contingit; aliquando enim Jurisdictio prorogatur à persona ad personam: sicut fit, cum alieni subditi mutuo consensu se subijciunt alicujus, non sui judicis, jurisdictioni; ut de causa inter ipsos controversa cognoscat, *ll. cit. §. 1. Si convenit, 18. ff. de Jurisdic. Aliquando à causa vel re ad causam cum ea, ad quam judicis jurisdictione se extendit, non connexam: vel connexam quidem, sed majorem, prout contingit, cum judicis de causis, centum aureos non excedentibus, cognoscere valentis jurisdictioni se submitunt, super majore summa litigantes, Maranta *de Ord. judic. p. 4. dist. 12. n. 3.* Aliquando à tempore ad tempus, si certum tempus, intra quod causa terminanda fuit, partium & judicis consensu protrahatur; ut hic de ea etiam post illius lapsum cognoscere & pronuntiare possit, *c. De causis 4. de Offic. deleg. §. 1. Consensisse cit. §. 2.* Aliquando à loco ad locum, ut, si causa inter partes controversa de uno ejusdem territorii seu jurisdictionis loco, partium consensu ad alium ejusdem, aut accedente judicis illius loci consensu, ad locum jurisdictionis sive territorii alterius transferatur, Maranta *cit. n.**

cit. n. 3. Petr. Barbosa in l. 1. cit. art. 2. n. 2. & Oliva de Foro Eccles. p. 3. q. 14. n. 1. & alii passim.

205.

Però ad jurisdictionis Prorogationem à DD. requiritur Primò; ut iudex, in quem partes litigantes consentiunt, aliquam habeat jurisdictionem, *c. Significasti 18. §. l. 1. cit.* quia jurisdictionis, quæ non est, extendi, eamque non habenti conferri, à privatis non potest, *c. cit. §. l. Privatorum 3. C. de Jurisdic. omni. jud. Panormit. in c. cit. n. 5. & Barbosa in l. cit. art. 1. n. 20.* Secundo; ut, si prorogatio ab una persona ad aliam, vel ab una causa ad aliam non connexam fiat, iudex non sit ad certam aliquam causam delegatus, sed Ordinarius, *Glossa in c. G. §. P. 40. de Offic. deleg. V. Prorogatio, de Offic. deleg. vel saltem delegatus ad causarum universitatem, Glossa in l. 1. cit. V. Qui tribunali;* quia talis ad naturam Ordinarii accedit, eique solet æquiparari, *Glossa in c. Cum causam 62. V. Delegatus, de Appellat.* A tempore tamen vel loco uno ad alium, & à minore quantitate ad majorem prorogari jurisdictionem, etiam ad certam causam delegatam, saltem, quando ad certum tempus &c. restrictio principaliter in favorem partium facta est, posse, *in c. Cum olim 32. de Offic. deleg. notat Panormit. n. 9. & de prorogatione à tempore ad tempus. ex c. De causis 4. pr. de Offic. deleg. §. l. Consensisse cit. §. 2. de ea quæ ab uno ad alium locum, & ex c. Statutum 11. §. In nullo, de Rescript. in 6. de prorogatione sive extensione jurisdictionis à quantitate minore ad majorem ex l. De qua re 74. §. 1. ff. de Judic. constat.* Tertiò; ut jurisdictionis, quæ per prorogationem extenditur, sit similis, sive ejusdem speciei & ad causæ decisionem sufficiens, v.g. ut, si causa spiritualis vel criminalis sit, iudex habeat spirituales, & ad causas criminales se extendentem jurisdictionem, *Panormit. in c.*

Si diligenti 12. num. 14. Clarus §. fin. q. 42. n. 4. & cit. Oliva n. 70. Quartò; ut partes in eum consentiant scienter & liberè: non per errorem, quò v.g. se ejus jurisdictioni subiectos existiment: vel gravi metu aut potentia iudicis coacta, l. Consensisse cit. pr. Decian. Tract. Criminal. lib. 4. cap. 23. n. 14. & Barbosa cit. art. 2. n. 43. Quintò demum, ut iudex, cujus jurisdictionis extenditur, sub eodem Principe sit, cit. Barbosa art. 3. n. 162. Oliva p. 3. q. 14. n. 67.

Etsi verò hæcenus declarata jurisdictionis prorogatio Jure generali approbata sit, ei tamen non in omnibus causis est locus. Imò non desunt, qui ejus jus usu cum tempore sublatum, & propterea jurisdictionem hodie, postquam multæ ipsius fructus esse ceperunt, prorogari nequam posse, censerent apud Bruneman in l. Si convenerit cit. n. 3. quòd causæ ad sua tribunalia à iudicibus Ordinariis hodie possint & soleant avocari. Verùm, quia Ordinarii, sicut hoc, ita etiam, si velint, causarum avocationem omittunt, & alienum iudicem adire volentibus consentire possunt, *arg. c. Significasti cit.* prorogationi etiam hodie, non solum quoad locum & tempus: sed quoad causas etiam & personas locus erit, ut idem & alii DD. relatis tradit Magnificus antecessor D. Manzius, *Decis. Palat. q. 93. n. 20.*

De Jure autem etiam, locus ipsi non est. Primò in causis Feudalibus, controversis inter duos vasallos: in quibus, quoties Dominus directus iudex competens est, istò non consentiente facta jurisdictionis prorogationem non valere, cum Panormit. in c. cit. n. 12. & Baldo in c. Caterùm 5. de Judic. & alii negant. *cit. Maranta n. 25. & Barbosa art. 3. n. 156.* cum ob reverentiam, Domino debitam à vasallis: tum ob præjudicium, si causa ipsi spe-

ipsi specialiter competens, ab alio iudice pertractaretur.

208. Secundo, ei locus non est in causis ipsi Principi reservatis, in signum supremæ jurisdictionis & potestatis Regalis; has enim, uti etiam quacunq; ex causa ab ipso ad se advocatas & suæ cognitioni reservatas causas per viam prorogationis in alium transferre non permittit irreverentia, quæ earum prorogatione ipsi irrogari videtur. Covarruvias in *Reg. Possessor p. 2. §. 2. n. 7. V. Tertia, cit. Maranta n. 20.* & Barbosa à n. 34.

209. Tertio, in causa Appellationis; cum enim istius natura sit, ut gradatim *l. Imperatores 21. pr. ff. §. c. Dilecti 66. de Appellat.* & ab inferiore ad istius superiorem fiat, Panormit. in *eandem Rubr. n. 2.* iudex, qui iudicis, à quo appellatur, superior non est, adiri & cognoscere non poterit, an bene appellatum & malè iudicatum sit ab inferiore, sibi non subiecto, Felinus in *c. P. §. G. cit. n. 7. cit. Maranta n. 22.* & Oliva n. 99.

210. Quarto, Baldus in *l. Si quis 7. C. de Episc. aud. n. 6.* & alii Prorogationi locum esse negant in causis Criminalibus; cum propter *l. Si quis cit. ibi, In Civili duntaxat negotio & l. In Criminali 5. C. de Jurisdic. omn. iud.* quæ causa Criminalis ad rei forum dicitur deducenda; & meritò; quia, prorogatione in ejusmodi causis permittà, via aperiretur fraudibus; cum delinquens, sibi faventis iudicis jurisdictionem prorogandò, facile evaderet pœnam magnò præjudiciò Republicæ, cujus interest, crimina non manere impunita, *l. Iravulneratus 51. ff. ad L. Aquil. §. c. Ut fame 35. de Sent. Excom.* Quæ ratio apud me tantùm potest; ut quantumvis propter Juris, jurisdictionis prorogationem generaliter permittentis, Regulam ei etiam, cum de crimine agitur, quantum ea partibus actori & reo,

præjudicat, locum esse, Bartolo in *l. 1. ff. de Judic. n. 9.* Panormit. in *c. P. §. G. cit. n. 15.* hósque secutus Claro *§. fin. 42. n. 1.* & Barbosa in *l. 1. cit. art. 4. n. 2. §. 6.* affirmativam tuentibus haud ægrè concedam: in præjudicium tamen Republicæ & ipsius iudicis eam non valere; ac proinde iudicem, cui criminis punitio aliàs competit, de eo ad suum tribunal per accusationis aut inquisitionis viam delatodenuo cognoscere & legitime probato condignam pœnam infligere posse, existimem cum Baldo *l. cit. & hunc secutus Maranta p. 4. dist. 6. n. 60.* & Oliva *cit. q. 4. n. 62. in fine.*

Quinto, Hostiens. in *Summa hujus Rubr. 217.* & Ant. de Butrio in *c. Significasti cit. n. 10.* prorogationi locum in Spiritualibus esse negant; ut alieni iudicis Ecclesiastici jurisdictioni, sine proprii consensu, se subijcere etiam laici non possint: quod tamen, sicut in Sacramentalibus, v.g. susceptione Ordinum, absolutione à peccatis mortalibus & in assistentia matrimonii certum est, per text. *§. Placuit post can. 1. can. Nullus Primas, q. 2. c. Nullus 3. de Procurat. c. Omnis 12. de Penit. §. c. fin. de Temp. Ord. in 6. & Trident. Sess. 24. cap. 1. de Reform. matrim. ita*

Dubium controversumq; est de non 212. Sacramentalibus v.g. decimilibus, Juris patronatùs, aliisque spiritualibus causis; in his enim alieni iudicis Ecclesiastici jurisdictionem in se extendi à laico posse, cum Panorm. in *c. Significasti cit. n. 15.* defendunt duo Barboisæ, Petr. in *l. 1. cit. art. 3. à n. 206.* Augustin. in *c. cit. n. 5.* & 10. propter *c. cit.* textum, à Regula, alieni iudicis prorogationem in se generaliter permittente, *l. 1. §. l. Consensisse cit.* clericos duntaxat excipientem. Unde argumentò à contrariò ductò intertur, eam laicis concessam, etiam respectu iudicis Ecclesiastici, *l. Si quis cit.*

Q 2

Verùm,

Verùm, licet Opinio hæc de Jure omnino probabilis sit, consuetudine tamen, quæ ambigui Juris optima interpretatio est, in spiritualibus, & quibuscunque causis, ad forum Ecclesiasticum pertinentibus, prorogationem à laicis neque fieri, neque admitti, testis est *cit. Oliva n. 84.* De Jure etiam proprii judicis consensum exigere, non obscure desumitur ex *can. Scriptum 6. q. 3. & can. Nullus cit.* quibus textibus Episcopus alienum Parochianum seu Dioecesanum, sine proprii Prælati consensu, sicut ordinare, sic & judicare, nullò inter Sacramentales & non Sacramentales causas factò discrimine, prohibetur: & meritò; cùm alicujus quoad prorogationem inter eas differentia congrua ratio non habeatur. Imò in causis spiritualibus alienum judicem sine proprii consensu adiri generaliter non posse, ratio congrua est; quòd, ut *n. 98.* dictum, jurisdictionis spectans causas spirituales immediate collata sit à solo Deo: quæ autem à solo Deo accepta est, prorogabilis non sit, ut cum Baldo *in c. Si qui cit. in fine & Maranta p. 4. dist. 12. n. 23.* arguit Oliva *l. cit.* Neque obstat *c. Significasti cit.* quia inde à contrario deductum argumentum contra *cit.* & huic adversantes textus vim non habet.

213. Dubium secundò est, an Clerici in se prorogandò extendere valeant jurisdictionem judicis Secularis. Posse id saltem cum consensu Episcopi, desumi videtur ex *can. Clericum 2. & can. Clericum nullus, 11. q. 1.* ubi clerici ad talem judicem trahi & apud eum pulsari prohibentur, Episcopo non permittente. Unde hoc permittente id fieri posse, à contrario inferitur. Accedit; quòd Laico committi & delegari ab Episcopo possunt causæ merè Civiles & pecuniariæ, quæ inter, vel contra clericos & Ecclesias moventur, secundum Glossam *in c. Decer-*

nimus 2. de Judic. Cur non etiam de ejus consensu jurisdictionis ab his in se prorogari?

Sed hac in re passim à DD. recepta est Glossa *fin. in c. Significasti*, quam cum Panormit. *in c. cit. n. 29.* & Baldo *in l. 1. C. de Indicta Vid.* & aliis sequuntur Clarus *§. fin. q. 36. n. 10.* Covarruvias *Præfatio. cap. 32. n. 2.* Barbosa *cit. art. 3. n. 173.* & Oliva *cit. q. 14. n. 84.* negantes, id fieri posse, etiam Episcopo consentiente; ac proinde opus esse consensu Papæ.

Rationem *cit.* Glossa reddit, quia sicut clericus non potest renuntiare privilegio Fori, concessio in favorem totius Ordinis seu status Clericalis, *c. Si diligenti cit.* ita id diminuere, aut clerico renuntianti efficaciter consentire nequit Episcopus perinde, ut consentire nequit in Privilegii Canonis renuntiationem: cujus ratio ulterior est; quia Jure communi statuta relaxare Episcopus regulariter non valet, *arg. Clement. Ne Romani 2. de Elect. Sc. Cùm inferior 16. de Majorit.*

Neque contrarium evincunt pro eo allegati textus; quia, ut omittam; quod in iis vocem *Maximè* subintelligi velit Glossa *fin. in c. Significasti cit.* ut, inquam, hoc prætermittam, *c. Si diligenti cit.* laicis declaratur, id spectatò Jure Decretalium, non licere, ut notat Glossa *fin. in c. Qualiter 17. de Judic.* neque esse locum argumento à contrario, quando illati contrarium Jure expressum est, probè advertit *cit. Panormit. n. 24.*

Neque paritas est inter Delegationem & Prorogationem; quia Imprimis Episcopus delegans retinet sibi jurisdictionem: non item consentiens in aliena jurisdictionis prorogationem; cùm per hanc jurisdictionis à consentiente in alterum transferatur: jurisdictionem autem clericos respicientem in laicos transferre, sicut clericis inferioribus, ita etiam Episcopis non sit permittum, *c. Si diligenti cit. Sc.* Deinde; quia

quā delegatus, cum nihil habeat proprium, iudicat nomine & autoritate Episcopi delegantis: ad quem etiam à delegato appellatur, l. 1. § l. fin. ff. *Quis & à quo appell.* iudex autem partium consensu prorogatus iudicat nomine proprio, ab eoque ad ipsius superiorem laicum: non ad Prælatum Ecclesiasticum appellatur, Panormit. in c. *Decernimus 2. de Judic. n. 5.* Demum; quia prorogatio seu extensio jurisdictionis fieri non potest, nisi ad similem, sive ejusdem Ordinis jurisdictionem: jurisdictione autem Secularis dissimilis & diversi ordinis est ab Ecclesiastica; ac proinde ad hanc extendi, partium & Episcopi etiam consensu non potest, Panormit. in c. *Significasti cit. num. 25.*

215. Dubium tertio est, an clericus in se prorogare saltem valeat jurisdictionem alieni iudicis Ecclesiastici. Dubitandi ratio desumitur partim à paritate laicorum, in iudicem non suum consentire valentium, consensu sui iudicis Secularis non requisito, l. 1. § l. *Consensisse cit.* partim; quòd clerici id possint tacite, non solum casu, quò in ejus diocesi delinquant, c. *Postulasti 14.* sed etiam, quò in certo loco se soluturos promittunt; tum enim coram istius loci Ordinario conveniri possunt, c. *Dilecti 17.*

Sed his rationibus prævalet decisio c. *Significasti cit.* alienæ jurisdictionis Ecclesiasticæ in se extensionem clericis, sine Ordinarii sui iudicis licentia non permittentis: est iudex, cujus jurisdictionem in se extendent, esset Metropolitanus, c. 1. in 6. cuius pr. disertè habetur, Archiepiscopum de causis subditorum suffraganei sui absque istius licentia cognoscere non posse: licet illi in eum consentirent. Id autem statuendi ratio fuit; ut vitetur regiminis Ecclesiastici confusio: propter quam clerici ratione Ordinis, beneficii &

officii Ecclesiastici Prælato suo multò magis subiecti sunt, quàm laici magistratui suo Seculari, ut in c. *Significasti cit.* notant Laïman n. 2. & Gonzalez n. 8.

Quare enervis est ratio desumpta à paritate laicorum, præsertim postquam his alieno iudici Ecclesiastico in causis spiritualibus se subijciendi facultas dignoscitur esse adempta.

Neque urget; quòd id clerici valeant tacite, sive ipso factò, quando in aliena diocesi delinquant, aut ibi se soluturos promittunt, c. *Postulasti & c. Dilecti cit.* quia his casibus non tam ex sua voluntate & consensu, quàm ex dispositione Juris alterius diocesis Ordinario subijciuntur: quantumvis aliàs regulariter minor vis sit taciti, quàm expressi, Innocent. in c. *Dilecti cit. n. 2.* & Panormit. n. 4.

Dubium demum & non infrequentis usus controversia est; an clerici & præsertim Religiosi exempti & Papæ immediatè subiecti, per viam prorogationis subijcere se possint Ordinariorum jurisdictioni. Satis convenit inter DD. hoc sine consensu Papæ, à quo exempti sunt, eos non posse in pertinentibus ad jurisdictionem contentiosam, Panormit. in c. *Significasti cit. n. 12. cit.* Barbosa art. 4. n. 43. & Oliva n. 90. In pertinentibus etiam ad voluntariam, cujusmodi sunt absolutio à peccatis & censuris, dispensatio in votis, juramentis, irregularitatibus, legibus sejuniorum, recitatione Breviarum &c. id eos non posse, cum cit. Panormit. n. 11. idem defendunt Rodriguez Tom. 1. Regul. q. 36. art. 5. & Suarez de *Votà cap. 11. n. 7.* Moventur duplici ratione, Una est; quòd per privilegium Exemptionis jus acquiratur ipsi sedi Apostolicæ, c. *Cum venissent 2. de In integ. restit.* ubi Exemptionis privilegium non tam ipsorum Exemptorum, quàm dictæ sedis jus dicitur esse: juri autem istius-

renuntiare, eive derogare exempti non possint, per non minus clarum textum *c. Cum tempore 5. de Arbitris* ibi, *Cum, cessi sponte volueris, de jure nequiveris sine licentia Romani Pontificis renuntiare privilegii & indulgentiæ libertatis*. Altera; quod in exemptos jurisdictionem Episcopus non habeat, nisi in casibus Jure expressis: per viam autem prorogationis id fieri posse, Jure nusquam sit expressum.

218. Sed, licet hæc sententia de rigore Juris verior, æquitate tamen spectata, Sylvester V. *Absolutio 5. n. 2.* Sanchez *Lib. 4. Moral. cap. 39. n. 32.* & Laiman in *c. Significasti cit. n. 3.* Regularibus exemptis facultatem adstruunt pro absolutionibus & dispensationibus obtinendis, saltem cum has concedere nequit proprius Prælati, cum istius licentia diocesis Ordinario se subjiciendi: nisi ad Papam aut istius Legatum, jurisdictionem in exemptos habentem, facilis esset recursus. Rationem reddunt; quod, cum Exemptionis privilegium per se & directe etiam in favorem Religiosorum Ordinum concessum sit, æquitati & Papæ intentioni conformis non sit ademptio facultatis, in ejusmodi casibus pro absolutione vel di-

spensatione ad Episcopum recurrendis cum, ne, quod concessum est in favorem, in eorum dispendium retorqueatur, contra Reg. *Quod ob gratiam 61. in 6.* tum verò; ne Exemptionis privilegio deteriores reddantur Regularibus non exemptis, ejusmodi gratias multò faciliùs obtinentibus, quam ipsi, si eas neque à proprio Prælato Regulari, neque ab Episcopo consequi valentes, ad sedem Apostolicam semper recurrere deberent.

Neque, ut vim magnam habeat, hujus doctrinæ æquitati objecta ratio adversatur; quia exemptis ad prædicta, casu, quò aliunde obtineri facile non possunt, petenda ab Ordinariis: & his ad ea concedenda non deest consensus Papæ, saltem tacitus; & merito præsumptus ex ratione allata, & privilegiis etiam Apostolicis; quibus à Papa, quod tacite velle merito præsumi potest, variis Ordinibus Religiosis expressè est concessum, teste Sanchez *l. cit.* Accedit; quòd Episcopus, privilegio seclusò, omnium suæ diocesis Regularium Ordinarius sit: & res ad primordiale suam naturam facile revertatur.

TITVLVS III.

De Libelli Oblatione.

Udicium late sumptum, inchoatur à Rei ad Forum competens Citatione: quæ in causis præsertim Civilibus committitur

ad instantiam seu petitionem Actoris, porrectò Judici libellò, intentionem suam declarantis.

ARTICULI.